

sproken door te willen groeien naar een internationale festivalstad. Sommige evenementen zoals het Internationaal Film Festival Rotterdam en het North Sea Jazz hebben al internationale status, maar andere (nieuwe en bestaande) evenementen moeten worden uitgedaagd om deze status te bereiken. Bij een gelijkblijvend investeringsniveau, wordt een beroep gedaan op de creativiteit van de stichting Rotterdam Festivals en de evenementenorganisatoren. Er moeten scherpe keuzes worden gemaakt, waarbij het uitgangspunt "kwaliteit boven kwantiteit" is. We streven niet naar meer, maar naar betere festivals, die passen bij Rotterdam en diep geworteld zijn in de stad.

Kortom, de crisis doet de vrijetijdssector kraken en piepen, maar dat heeft niet alleen negatief uitgedaagd voor Rotterdam. De stad (dus niet alleen de gemeente) heeft de crisis als kans opgepakt. In Rotterdam is een proces op gang gebracht dat de creativiteit en de samenwerking heeft bevorderd, gericht op het sterk houden van Rotterdam voor nu en in de toekomst. In city marketingtermen gevat heeft de crisis bijgedragen aan de versterking van het merk Rotterdam: Een jonge, internationale stad aan het water met een nuchtere en daadkrachtige mentaliteit! De uitdaging is om dit proces in gang te houden ook als de crisis voorbij is.

Bezuinigen op sport: uitdagingen voor de gemeente

Henk van de Wetering
Senior adviseur sport bij BMC¹

Het overgrote deel van de Nederlandse gemeenten verwacht het komende jaar flink op sport te moeten bezuinigen. Dat blijkt uit onderzoek van de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG). Voor sportclubs zijn subsidies van de gemeente een belangrijke bron van inkomsten. Zo'n 85 % van de gemeenten geeft in het onderzoek van de VSG aan te verwachten te moeten bezuinigen op sportsubsidies. De clubs krijgen het nog moeilijker doordat sponsors zich door de crisis terugtrekken. Voor veel clubs is het verhogen van de contributie dan nog de enige optie om het gat te dichten. De VSG vreest dat mensen minder gaan bewegen en dat de doelstelling van 75 % sportende Nederlanders in 2016ⁱⁱ niet wordt gehaald.

Staatssecretaris Jet Bussemaker reageert vervolgens met een dringend beroep op de gemeenten bezuinigen op sport zo veel mogelijk te beperken. "Het bericht heeft mij ernstig teleurgesteld", zegt Bussemaker op het jaarcongres van Olympisch Vuur. "Dit betekent mogelijk onder meer verhoging van de contributie en

kan ten koste gaan van de deelname aan sport. Het is ontzettend zonde als de opgaande lijn van de laatste jaren wordt onderbroken."

Wat zien we in de praktijk?

In de dagelijkse praktijk als adviseur sport is vooral veel onduidelijkheid te zien. Er is de meeste wethouders en raadsleden veel aan gelegen om niet net voor de gemeenteraadsverkiezingen impopulaire maatregelen te nemen. Als er al gesproken wordt over bezuinigen dan zijn dat ambtelijke exercities naar mogelijke bezuinigen: de politieke component wordt vooralsnog buiten de deur gelaten (op verzoek van die politiek). Dit alles schept een onduidelijk beeld: voor alle betrokkenen. Deze houding heeft uiteraard ook invloed op de ontwikkeling van huidig beleid: waar mogelijk wordt de soberheid verder doorgevoerd: minder franje, minder extra, en vooral de basis is de algemene teneur. Dat geldt voor alle beleidsgebieden in de vrijetijdssector.

'Nieuw voor oud' wint daarbij aan populariteit: nieuwe beleidsontwikkelingen of projecten kunnen alleen starten als daarvoor oude projecten of voornemens worden afgebouwd/

stopgezet. Een andere ontwikkeling is vooruitschuiven: projecten die klaar zijn om te starten, worden in de ijskast gezet, voor andere projecten (zoals de combinatiefuncties) geldt dat de pilot-insteek (nog niet structureel: eerst maar eens kijken of het werkt) van stal wordt gehaald.

Verkiezingen

De lijn lijkt eerst verkiezingen, dan nieuwe collegeprogramma's (zomer 2010) en dan het opstellen van de begroting 2011 (de grote bezuinigingsslag bij gemeenten). Verwacht mag worden dat er twee tegengestelde bewegingen zullen zijn bij de onderhandelingen rondom de collegeprogramma's. Enerzijds dat sport nog niet zo'n prominente positie heeft ingenomen dat de onderhandelaars ervan overtuigd zijn dat ze ook een belangrijke maatschappelijke meerwaarde kunnen hebben (bijvoorbeeld sport als middel voor integratie, sociale cohesie, participatie, gezondheid). Anderzijds zullen de nieuwe colleges naast bezuinigen ook proberen nog perspectieven te bieden aan hun inwoners. Sport en ook cultuur zijn voor iedereen. Echter de verwachtingen voor de cultuursector zijn niet positief. Enkele partijen willen fors bezuinigen op de cultuur. Voor de sport geldt dit veel minder. Door NOC*NSF zijn in het land veel sportdebatten in aanloop naar de verkiezingen georganiseerd. In menig debat bleek dat sport leeft onder de politieke partijen (van links tot rechts). De breedtesport wordt door steeds meer partijen onderschreven als middel om gezondheid, integratie en sociale participatie te bevorderen. Aandacht voor talentontwikkeling en topsport wordt in menig gemeente gezien als mogelijkheid voor talenten om zich te ontwikkelen, maar ook om de gemeente 'op de kaart' te zetten ('city-marketing') en evenementen te organiseren.

Voorbeeld: Combinatiefuncties

Voor sport en cultuur is het voorbeeld van de invoering van combinatiefuncties een mooie testcase. Gemeenten vervullen een belangrijke coördinerende en ondersteunende rol bij de uitvoering van de 'Impulsregeling brede scho-

len, sport en cultuur.' Een combinatiefunctionaris is in dienst bij één werkgever, maar werkzaam in twee werkvelden, bijv. een sportleraar die werkzaam is in het onderwijs en bij een sportvereniging; of een muziekleraar die werkzaam is op een school en bij een cultuurhuis. Gemeenten kunnen de samenwerking stimuleren tussen (brede) scholen, culturele instellingen, sportverenigingen en andere lokale organisaties (bijv. naschoolse opvang en welzijnsinstellingen). Samen met deze organisaties kunnen gemeenten de randvoorwaarden invullen die een succesvolle aanpak mogelijk maken.

Voor het realiseren van combinatiefuncties komt de gemeente in aanmerking komen voor een bijdrage van de rijksoverheid.

In menig gemeente zijn de combinatiefunctionarissen met succes ingevoerd, ze geven daadwerkelijk een impuls aan meer sport en cultuur. Er zijn echter ook gemeenten die twijfelen over de invoering, vooral omdat ze opzien tegen de eigen bijdrage (ca. 60 % van de kosten) die is gemoeid met het aanstellen van combinatiefunctionarissen. Beslissingen worden uitgesteld en doorgeschoven naar een volgend college. Dit is te betreuren omdat het vaak niet zo hoeft te zijn dat nieuw geld gevonden hoeft te worden voor de combinatiefuncties. Ze zijn een middel om meer te doen met het zelfde geld. Het gebruiken van bestaande middelen uit sport, cultuur, onderwijs, brede school, WMO, leefbaarheid en veiligheid biedt vele kansen die door de gemeenten die wel meedoen aan de impuls (en dat zijn de meeste) op verschillende manieren benut zijn.

Uitdagingen

Ondanks de waarschijnlijke omvangrijke bezuinigingen in 2011, is het de vraag hoe er gezorgd kan worden voor continue investeringen in sport, cultuur en recreatie. Uitdagingen voor de nieuwe colleges om het sport- (maar ook cultuur en ander recreatie) beleid optimaal te blijven (gaan) ontwikkelen ten behoeve van alle inwoners zijn:

Besparingen: de grootste kostenpost betreft meestal de accommodaties; bezuinigingen

hierop zijn te vinden door bij de aanleg bij voorbeeld BTW terug te vorderen door een andere wijze van beheer. Daarnaast herstructureren van sportparken, zodat er kwaliteitsimpulsen aan de sport kunnen worden gegeven, die terugverdiend kunnen worden door herontwikkeling van vrijkomende locaties. Van belang is daarbij wel dat accommodaties wel bereikbaar blijven voor de (vaak jonge) sporters en dus niet te veel geclusterd worden.

Integraal denken: er zijn mogelijkheden om beheer en exploitatie van door de gemeente gefinancierde accommodaties efficiënter te doen. Nu worden accommodaties van scholen, sport, welzijnsinstellingen en buurthuizen veelal verschillend geëxploiteerd. Door deze verkokerde aanpak is er door de week heen veel sprake is van leegstand. Een gemeentebrede aanpak kan hiervoor oplossingen bieden, maar er is (politieke) lef nodig om 'over de eigen heg' te kijken.

'Meer met minder' doen: daarbij past het goed doorlichten van subsidies (wat rendeert wel, wat niet?) en vooral ook het vergelijken (benchmarken) van kosten:

- vergelijken met andere gemeenten
- ontwikkeling van kosten binnen de gemeente (in de loop van de tijd)

- kritisch zijn op kosten van overhead en:
- budgetten uit bijvoorbeeld gezondheidsbeleid en WMO koppelen aan bij voorbeeld sport

Voor sport biedt het Olympisch Plan 2028 veel perspectieven. De doelstelling om Nederland naar Olympisch niveau te brengen in 2016 past uitstekend bij de komende raadsperiode. Sport wordt in de volle breedte naar Olympisch niveau gebracht. Dit geeft profijt voor ons allemaal, op sociaal-maatschappelijk, economisch, ruimtelijk en welzijnsgebied. De acht ambities van het plan bieden uitdagende mogelijkheden voor gemeenten om aan te haken. In het belang van iedereen: positieve gevolgen voor de gezondheid, participatie, vrijwilligerswerk voor jong en oud, maar ook voor de economie en de infrastructuur. Het lijkt een kwestie van 'mee-doen of afhaken'!

Noot

- ⁱ BMC levert advies en (interim)management aan de publieke sector
- ⁱⁱ Vanuit het Olympisch Plan 2028 hebben rijk, provincie, gemeenten en brancheorganisaties zoals NOC*NSF zich geëngageerd aan deze doelstelling om in 2016 te kunnen spreken van Nederland Sportland.

Sport tussen veerkracht en vrees

Remco Hoekmanⁱ

Onderzoeker W.J.H. Mulier Instituut
r.hoekman@mulierinstituut.nl

De recessie is een begrip geworden. Veel tegenspoed in het afgelopen jaar wordt toegeschreven aan de recessie. Nu is de recessie wel de veroorzaker van veel van de financiële problemen, maar niet zelden speelt er meer mee. De invloed van de recessie is nooit helemaal te isoleren en cijfers die verwijzen naar de invloed van de recessie zijn ten beste indicatief. Om een beter beeld te krijgen van de invloed van de recessie zijn in december 2009 door het Mulier Instituut een drietal onderzoeken uitge-

voerd. In opdracht van NOC*NSF is een recessiepeiling uitgevoerd onder de sportverenigingen en in samenwerking met de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) is een recessiepeiling uitgevoerd bij Nederlandse gemeenten. Het derde onderzoek betreft een peiling onder verenigingssporters en fitnessers. In de onderzoeken is niet alleen naar concrete cijfers gevraagd over bijvoorbeeld de financiële ontwikkeling van een sportvereniging of bezuinigingen van de leden van fitnesscentra en sportverenigingen. De respondent, of het nu de bestuurder van een sportvereniging, beleidsambtenaar sport van een gemeente of lid van een vereniging of fitnesscentrum betrof, is ook ge-